

RECENZIO AZ INSTITUTIONES ADMINISTRATIONIS KÖNYVSOROZATRÓL

NASZLADI GEORGINA¹

Patyi András professzor úr szerkesztésében megjelenő, mintegy 10 kötetesre tervezett könyvsorozatnak jelenleg hat kötete érhető el, további négy kötet a megjelenés különböző fázisaiban tart. A bemutatásra kerülő 6 kötet a magyar közigazgatás és közigazgatási jog általános tanait öleli fel, a közigazgatási jogtudomány meghatározó tudósainak tollából.

A könyvsorozat eredeti célját tekintve tankönyvsorozat-ként készült, alapvetően a jogász képzésben, valamint az államtudományi mesterképzésben elsajátítandó közigazgatás-tani és közigazgatási jogi tantárgyak alapjaként. A könyvek olvasása közben azonban hamar az az érzésem támadt, hogy valójában nemcsak tankönyveket forgatok, hanem a könyvsorozat jó néhány darabja a monografikus jelleget is magán hordozza. E művekben egyszerre jelenik meg a tankönyvekre jellemző leíró, elemző, értékelő (magyarázó) szemlélet szinoptikus alkalmazása, valamint – ahogy az a monográfiáktól elvárt – egy-egy témakör kapcsán a közigazgatási jogtudományban megjelenő eltérő nézetek ütköztetése, azok kritikai értékelése, elemzése is. A két műfaj ötvözése tulajdonképpen kuriózum, nagyon kevés olyan mű van – különösen a kortárs magyar jogirodalomban – amely e két műfaj követelményeinek egyaránt megfelel. E műfajok ötvözése pedig több szempontból is szerencsés, elég csak a célközönség széles körére gondolnunk. Míg e könyvek egyrészt a hallgatók segítségére vannak, támogatva a közigazgatási jogi és közigazgatástani stúdiumok elméleti tudásátadó munkáját, másrészt megalapozzák a doktori képzésbe való továbblépést, de élvezetes, továbbgondolásra, adott esetben a tudományos vitára sarkaló olvasmányok a jogtudomány művelőinek is.

Nem vitatva el a többi ügyszak izgalma, a Kúria Közigazgatási Kollégiumának főtanácsadójaként naponta szembeülvök azzal a sokszínűséggel, amely a közigazgatási joggyakorlatot jellemzi és állítja kihívások elé. Tulajdonképpen ahány ágazat, ahány hatóság, annyi féle ügy, legyen szó idegenrendszetről, versenyjogról, közbeszerzésről vagy éppen az építési igazgatásról. Az ügyek sokféleségében egységet, közös elméleti alapot, a közigazgatási jogi és közigazgatástani

dogmatika teremt, amelynek alapos ismerete elengedhetetlen a kielégítő, mind az alkotmányos, mind a jogszerűségi követelményeknek megfelelő közigazgatási jogalkalmazáshoz. Ezért aztán e könyvsorozatot a hallgatókon, jogtudósokon kívül jó szívvel ajánlom a közigazgatás valamennyi jogalkalmazójának is, mind a hatósági, mind a bírósági jogalkalmazói tevékenységhez.

A 2017-ben megjelent első kötet *Varga Zs. András* professzor úr tollából „*A közigazgatás és a közigazgatási jog alkotmányos alapjai*” címet viseli. A hatalom és a hatalomgyakorlás, a jogállam, az alkotmányos állam, a hatalommegosztás, az állam- és a kormányforma meghatározása a közigazgatás alkotmánytani körülhatárolását célozza, amely elvezet a közigazgatás fogalmának meghatározásához, a közigazgatás alkotmányos meghatározottságához, valamint ahhoz, hogy átlássuk a közigazgatás kontrollmechanizmusait. A közigazgatási jog fogalmának, forrásainak, szabályozási területeinek, és e területek jellemzőinek a bemutatása segít megtalálni a közigazgatási jog jogrendszerbeli helyét, de eligazítást nyújt a közigazgatási anyagi jogi, alaki jogi, és szervezeti jogi normák elhatárolásához is. A kötet az alkotmányos jogfolytonosság jegyében történeti kontextusba helyezi a közigazgatási jogalkotást, és e vonatkozásban is értékeli az Alaptörvény közigazgatási jogra gyakorolt hatását.

A közigazgatás és a közigazgatási jog alkotmányos alapjainak meghatározását követő II. kötet „*A közigazgatási működés jogi alapjai*” címet viseli, a kötet szerzője *Patyi András* professzor úr. Ahogy professzor úr írja: „*A közigazgatás tartalmi lényege a működésben, szervező, döntés-előkészítő, döntéshozó, végrehajtó és intézkedő tevékenységben ragadható meg. A közigazgatási jog legfontosabb területe ezért éppen az, amely ezt a gyakorlati működést szabályozza.*” A kötetben található közigazgatási általános részi fogalmak a jog oldaláról magyarázzák, írják le a közigazgatás bonyolult működési folyamatait és jelenségeit, az ehhez használt osztályozások, jellemzők és csoportosítások eligazodást jelentenek a közigazgatási dogmatika nem éppen egyszerű rendszerében. A kötet a magyar közigazgatás-tudomány hagyományaira is támaszkodik, ugyanakkor a közigazgatási működés leírásában erősíti az alkotmányos vonatkozásokat.

¹ Jogász, PhD, a Kúria főtanácsadója.

A könyvsorozat III. *Lapsánszky András, Patyi András és Takács Albert* „A közigazgatás szervezete és szervezeti joga” címet viselő kötete a modern magyar közigazgatás szervezetének és szervezeti jogának legfontosabb általános jellemzőit foglalja össze. A szervezet kialakítása és működtetése szorosan összefügg a közigazgatási hatáskörbe utalt vagy közigazgatási feladattá tett ügyek számától, jelentőségétől és sokféleségétől. Az ügyek és igények változása pedig magával hozza a szervezet gyakori módosításait is, ezért aztán a szervezeti ismeretek, a szervezeti jog a leggyakrabban változó része a közigazgatási jognak. E dinamika mellett a kötet mégis stabil elméleti alapot szolgáltat a közigazgatás szervezetrendszerének megértéséhez, meghatározva és elhatárolva az államigazgatási és az önkormányzati szervezetrendszer karakterisztikus ismérveit.

A könyvsorozat VI. eddigi leghosszabb kötete „A közigazgatási hatósági eljárás jogintézményei” címet viseli, a kötet szerzői: *Gyurita E. Rita, Hulkó Gábor, Józsa Fabián, Lapsánszky András és Varga Zs. András*. E kötet az általános közigazgatási rendtartás szabályainak ismertetésén keresztül a közigazgatási hatósági eljárás általános menetét, jellemzőit mutatja be. A kötet szerzői elsősorban a tételes jogra koncentrálnak, a közigazgatási hatósági eljárással kapcsolatos elvi, elméleti és történeti ismeretek, megközelítések bár e kötetben is megjelennek, részletesebben a megelőző, ötödik, jelenleg megjelenés alatt álló kötetben lesznek megtalálhatóak. A kötet a hatósági eljárás valamennyi intézményét érinti és elemzi, megvilágítva az eljárási cselekmények közti összefüggéseket, valamint azok egymásra hatását. A szerzők világos eligazodást adnak az Ákr. szabályozási rendszerében, szinte valamennyi eljárási jogi intézmény dogmatikai megfontolások alapján is bemutatásra, adott esetben értékelésre kerül.

A közigazgatás az állami főhatalom birtokában végzett, közvetlen beavatkozó tevékenység, ezért elkerülhetetlenül maga után vonja a kontroll igényét. *Varga Zs. András* professzor úr „A közigazgatás kontrolljának jogi eszközei” címet viselő, a könyvsorozat VII. kötete a közigazgatás kontrolljának rendszertani felépítését ismerteti. E rendszerben az

elsődleges elhatárolási szempont, hogy a kontroll alanya rendeltetésszerűen vagy eseti jelleggel látja el feladatát. Az intézményes kontrollon belül pedig professzor úr a kontroll szempontjai alapján elhatárolja a politikai és a jogi kontrollt. A politikai kontroll magában foglalja mindazokat az eljárásokat, amelyek során vagy eredményeként a kormányzás szereplői meghozzák a közigazgatás működéseinek fő irányával, intézményrendszerével és módszerével kapcsolatos döntéseiket. A jogalkalmazói kontroll szereplői ezzel szemben a közigazgatás működésének szabályosságát vizsgálják, amely jogorvoslati módszerek, jellemzőiktől függően a döntés megváltoztatását és megsemmisítését is maguk után vonhatják, míg az egyéb alternatív eszközök nem járnak ilyen következménnyel. A közigazgatási jogalkalmazás kontrollrendszerében 2012 óta az Alkotmánybíróság is meghatározó szerephez jut, a valódi alkotmányjogi panasz megjelenésével nemcsak a közigazgatási bírászkodás válik – meggyőződésem szerint – egyre inkább alapjogi szemléletűvé, de közvetve a közigazgatási hatósági jogalkalmazásra is hatással van.

A könyvsorozat X., ha lehet ezt mondani leginnovatívabb kötete „A digitális kor hazai közigazgatási specifikumai” címet viseli, a kötet szerzői: *Budai Balázs Benjámin, Gerencsér Balázs Szabolcs és Veszprémi Bernadett*. Napjainkban a digitális jelenségek írják át a közigazgatás fejlesztésének hangsúlyos pontjait, és miután e jelenségek országonként eltérő mértékben érvényesülnek, léteznek hazánkra jellemző specifikumok és hangsúlyos területek is. A kötet szerzői a közigazgatás szerepének a digitális ökoszisztémában való megtalálására vállalkoztak, ahol – ahogy ők fogalmazzák – például a nyílt kormányzás vagy akár a tudáskormányzás egyre hihetőbb és valószínűsőbb elváráshalmazt támaszt. Vizsgálják – többek között – ennek szabályozási hátterét, az új média térhódításának ügyféloldali és a hivatali oldali következményeit, az e-közigazgatás hazai építőköveit, illetve az e-közigazgatás legnagyobb (technológiai, jogi, szervezeti, gazdasági) kihívásait. Ahogy azt könyvük végén ők maguk prognosztizálják, valóban új összkép alakul ki az olvasóban a közigazgatás hazai fejlődési perspektíváiról.

